

ሐሰን አሰፋ (ዋኢማ)

በአገሪቱ በየአመቱ እየጨመረ የመጣውን የኤሌክትሪክ ኃይል አቅርቦት አስተማማኝና ዘላቂ ለማድረግ መንግሥት የተለያዩ ተግባራትን በማከናወን ላይ ይገኛል። ኤሌክትሪክን ከነፋስ፣ ከከሰል፣ ከጂኦተርማልና ከውኃ ኃይል ለማመንጨት የሚያስችሉ ፕሮጀክቶችና ፕሮግራሞች ተቀርፀው ተግባራዊ መሆን ከጀመሩ ውለው አድረዋል። በአገር ደረጃ በየዓመቱ በ17 በመቶ እያደገ የመጣውን የኤሌክትሪክ ኃይል ፍላጎት ለመመለስ መንግሥት እያካሄዳቸው ያሉና ከፍተኛ መዋዕለ-ነዋይ ከሚጠይቁት ፕሮጀክቶች መካከል በኃይድሮ-ኤሌክትሪክ ማመንጫ ፕሮጀክቶች ዙሪያ እየተከናወነ ያለውን ተግባር ልናስቃኛችሁ ወደድን።

Gelgel Gibe I

የዛሬ ሁለት ዓመት ግንባታው ተጠናቆ አገልግሎት መስጠት ከጀመረው ግልገል ግቤ አንደኛ የኃይድሮ ኤሌክትሪክ ማመንጫ ፕሮጀክት በተጨማሪ ግንባታቸው እየተካሄደ የሚገኙትን ግልገል ግቤ ሁለተኛና ሶስተኛ ኃይል ማመንጫ ፕሮጀክቶችን የቅኝታችን መጀመሪያ እናድርግ።

Gelgel Gibe II hydroelectric power plant

የግልገል ግቤ 2ኛ የኃይድሮ ኤሌክትሪክ ማመንጫ ፕሮጀክት ግንባታው የተጀመረው በ1998 በጀት ዓመት ነው። ይህ ፕሮጀክት አራት የኃይል ማመንጫ፣ ማከፋፈያና ሌሎች የግድብና የዋሻ ውስጥ ውኃ ማስተላለፊያ ግንባታዎችን ያካተተ ነው። ሳሊኒ በተባለ የጣሊያን ኮንስትራክሽን ድርጅት ተቋራጭነት የሚገነባው ይህ የኃይል ማመንጫ ፕሮጀክት ከሁለት ዓመታት በኋላ ሲጠናቀቅ 420 ሜጋ ዋት የኤሌክትሪክ ኃይል ያመነጫል ተብሎ ይጠበቃል።

የፕሮጀክቱ አስተባባሪ ኢንጅነር ስመኘው በቀለ እንደገለፁልን፣ ከፕሮጀክቱ ጠቅላላ ሥራ ውስጥ አስካለፈው ታህሳስ አጋማሽ ድረስ 60 በመቶው ተጠናቋል። በዚህ ፕሮጀክት በተራራ ውስጥ የሚያልፍ 26 ኪሎ ሜትር የሚሸፍን የዋሻ ግንባታ መኖሩ ፕሮጀክቱን ለየት ከሚያደርጉት ባህሪ አንዱ ነው። ከግልገል ግቤ 1ኛ ኃይል አመንጭቶ የሚወጣውን 100 ሜትር ኪዩብ ውኃ በዋሻው ውስጥ እንዲያልፍ በማድረግ ወደ ግልገል ግቤ 2ኛ ፕሮጀክት የኃይል ማመንጫ ክፍሎች ተወርውሮ በሚገባው የውኃ ኃይል 420 ሜጋ ዋት ያመነጫል ተብሎ ግንባታው በመካሄድ ላይ ይገኛል። የወጀብና ጊቤ ወንዝን ከአዋ ወንዝ ጋር በማገናኘት የሚገነባው ግልገል ግቤ 2ኛ የኃይል ማመንጫ ፕሮጀክት ለአካባቢው ነዋሪዎች ያበረከተው አስተዋኦ መኖሩንም መጥቀስ ተገቢ ይሆናል።

በተለይም ወደ ፕሮጀክቱ የሚወስደው 135 ኪሎ ሜትር የጠጠር መንገድ በመገንባቱ የቆሊና ፎፋ የገጠር መንደሮች ለማገናኘት አስችሏል። ከአንድ ሺ ለሚበልጡ የአካባቢው ነዋሪዎች ጊዜያዊ የሥራ ዕድል አስገኝቷል። በተጨማሪ ፕሮጀክቱን በሚገነባው ድርጅት አንድ የእናቶች ማዋለጃ ክሊኒክ ተሰርቶ ለህብረተሰቡ አገልግሎት በመስጠት ላይ ይገኛል።

በመቀጠል የግልገል ግቤ ሶስተኛ የኃይድሮ ኤሌክትሪክ ማመንጫ ፕሮጀክትን እንቃኝ። ይህ ፕሮጀክት በ14 ቢሊዮን ብር ወጪ የሚገነባ ሲሆን፣ በዚህም ከሌሎች ፕሮጀክቶች በግዙፍነቱ ተጠቃሽ ሆኗል። የፕሮጀክቱ አስተባባሪ አቶ መብራቱ ተሾመ እንደሚሉት፣ በሳሊኒ የጣሊያን ኩባንያና በኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል ኮርፖሬሽን መካከል የፕሮጀክቱ የኮንትራት ስምምነት የተፈረመው በሐምሌ 1998 ነው።

በታህሳስ 1999 ዓ.ም ግንባታው የተጀመረው ይህ ፕሮጀክት፣ የውኃ ማጠራቀሚያ ግድብ 240 ሜትር ከፍታ ያለው ሲሆን፣ በድንጋይ ተሞልቶ የሚሠራ መሆኑ ከአፍሪካ በዓይነቱ ቀዳሚውን ሥፍራ እንዲይዝ ያደርገዋል። ግድቡ 14 ነጥብ 5 ቢሊዮን ሜትሪክ ኪዩብ ውኃ የመያዝ አቅም እንዳለውም ይገልጻሉ። ጠቅላላ የፕሮጀክቱ ግንባታ እ.ኤ.አ በ2012 ሲጠናቀቅ፣ አንድ ሺ 870 ሜጋ ዋት የኤሌክትሪክ ኃይል የማመንጨት አቅም እንደሚኖረው ይጠበቃል።

በፕሮጀክቱ አስር የኃይል ማመንጫ ክፍሎች እንደሚገነባሉት የሚናገሩት አስተባባሪው የማስተላለፊያ፣ ማከፋፈያና የውኃ ማስቀየሻ ግንባታዎችንም እንደሚያካትት አመልክተዋል።

ይህ ግዙፍ ፕሮጀክት መንግሥት የአገሪቱን የኤሌክትሪክ ኃይል አቅርቦት በአስተማማኝ ደረጃ በማሟላት ለጎረቤት

አገሮች ኤሌክትሪክ በመሸጥ የውጭ ምንዛሬ ማግኘት እንደሚያስችለው አስተባባሪው የሚያብራሩት።

ሌላው ፕሮጀክት የተከከ ያንደድሮ ኤሌክትሪክ ማመንጫ ፕሮጀክት ነው። በዚህ ፕሮጀክት የግድብ፣ የኃይል ማመንጫና ማከፋፈያ ግንባታዎች የሚካሄዱ ሲሆን፣ እስካለፈው ታህሳስ አጋማሽ የ53 በመቶ ሥራቸው መጠናቀቁን የፕሮጀክቱ አስተባባሪ አቶ ሳህለ ፈለቀ ይገልጻል።

አስተባባሪው እንደገለጹት ማብራሪያ የግድቡ ከፍታ 187 ሜትር ሲሆን፣ 9 ነጥብ 4 ሚሊየን ኪዩቢክ ሜትር ውኃ የመያዝ አቅም አለው። ግድቡ መያዝ ከሚችለው ከዚህ ውኃ ውስጥ ደግሞ 5 ነጥብ 4 ሚሊየን ያህሉ ሙሉ በሙሉ ወደ አራቱ የኃይል ማመንጫ ክፍሎች በመግባት 300 ሜጋ ዋት የኤሌክትሪክ ኃይል ማመንጫት እንደሚችል ያስረዳሉ። ግድቡ እስከ መጨመሩ ሰኔ ውኃ ማጠራቀም የሚጀምር ሲሆን፣ ሙሉ በሙሉ የፕሮጀክቱ ሥራ የሚጠናቀቀው በ2002 ዓ.ም መሆኑን ይገልጻል።

የፕሮጀክቱን የግንባታ ሥራ እያካሄደ ያለው ሲ ደብሊው ጂ ኤስ የተባለ የቻይና ኩባንያ የግንባታ ጥራት ተቆጣጣሪ የሆኑት ሚስተር ዴሪክፕን ማን እንደሚሉት ደግሞ፣ የዛሬ ሁለት ዓመት የተጀመረውን ይህንኑ ፕሮጀክት ደረጃውን ጠብቆ በተያዘለት የጊዜ ሰሌዳ እንዲጠናቀቅ ድርጅታቸው ትኩረት ሰጥቶ እየሰራ መሆኑን አመልክተዋል። የተከከ የኃይል ኤሌክትሪክ ማመንጫ ፕሮጀክት ከ2 ነጥብ 2 ቢሊዮን ብር በላይ እንደተመደበለት ለማወቅ ተችሏል።

መንግሥት በመደበው 6 ነጥብ 5 ቢሊዮን ብር ባለፈው ዓመት መጨረሻ ግንባታው የተጀመረው ሌላው ፕሮጀክት ደግሞ የበለስ ኃይል ኤሌክትሪክ ማመንጫ ነው።

የዚህ ፕሮጀክት አስተባባሪ አቶ ክፍሌ ሆሮ እንደሚሉት፣ ፕሮጀክቱ ከጣና ኃይቅ በሰዓት 160 ኪዩቢክ ሜትር ውኃ በመጠቀም ይህንኑ ውኃ በ12 ኪሎ ሜትር ዋሻ ውስጥ በማሳለፍ ለኃይል ማመንጫት ተግባር ለማዋል በሚያስችል መልኩ የሚገነባ ነው። እስከ ታህሳስ 1999 ዓ.ም ያለው የፕሮጀክት አፈፃፀም 20 በመቶ የተከናወነ ሲሆን በ2001 ዓ.ም ሙሉ በሙሉ እንደሚጠናቀቅ ይጠበቃል።

የበለስ ኃይል ኤሌክትሪክ ማመንጫ ፕሮጀክት ዋና ዓላማ ቀደም ሲል የጣና ኃይቅን በመጠቀም በጠቢብ አባይ የኃይል ማመንጫ ጣቢያ አማካኝነት ይመነጭ የነበረውን 70 ሜጋ ዋት የኤሌክትሪክ ኃይል ወደ 460 ሜጋዋት ማሳደግ የሚቻልበትን አቅም መፍጠር እንደሆነ ነው አስተባባሪው የሚገልጹት።

ፕሮጀክቱ ለኃይል ማመንጫት ከጣና ኃይቅ የሚጠቀመው ውኃ በክረምት ወደ ኃይቁ ውስጥ የሚገባውን ተጨማሪ ተፋሰስ የሚጠቀም መሆኑ በኃይቁ ስነ-ህይወት ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ እንደማያሰከትልም አስተባባሪው ያስረዳሉ።

Belesa hydroelectric power plant

በሳሊኒ የጣቢያን ኩባንያ አማካኝነት በምዕራብ ጎጃም ዞን አቸፈር ወረዳ የሚገነባው ይኸው ፕሮጀክት ሲጠናቀቅ፣ የአገሪቱን የኤሌክትሪክ ኃይል አቅርቦት ለማሳደግ ከፍተኛ እገዛ እንደሚያደርግ ይጠበቃል።

የማዕድንና ኢነርጂ ሚኒስትር አቶ አለማየሁ ተገኑ በቅርቡ የግልገል ግቤ 2ኛን የኃይል ኤሌክትሪክ ኃይል ማመንጫ ፕሮጀክት የግንባታ ሂደት በጎበኙበት ወቅት እንደገለጹት፣ የአገሪቱን የኢኮኖሚ ዕድገት ቀጣይነት ለማረጋገጥ መንግሥት ትኩረት ሰጥቶ ከሚሰራባቸው ተግባራት አንዱና ዋናው የኤሌክትሪክ ኃይል አቅርቦትን አስተማማኝ ማድረግ ነው። በአሁኑ ወቅት አገሪቱ የሚገኘውን 17 በመቶ የኤሌክትሪክ ኃይል አቅርቦት ሽፋን በቀጣዩቹ አራት ዓመታት ወደ 50 በመቶ ለማሳደግ ግብ መጣሉንም ይጠቅሳሉ።

ይህ ዕቅድ ደግሞ በኃይል፣ በነዳጅና በጂኦተርማል እየመነጨ የሚገኘውን ከአንድ ሺ ሜጋ ዋት ያልበለጠ የኤሌክትሪክ ኃይል አቅርቦት ወደ አራት ሺ ሜጋ ዋት ለማሳደግ የሚያስችሉ ዘመናዊና ትላልቅ የኃይል ኤሌክትሪክ ማመንጫ ፕሮጀክቶችን በመገንባት የሚሳካ መሆኑን ሚኒስትሩ ያብራራሉ።

እንደ አቶ ዓለማየሁ ገለፃ፣ በአሁኑ ወቅት እየተገነቡ ያሉት የግልገል ግቤ 2ኛ፣ በለስ፣ የተከከ፣ ፊንጫ አካባቢ የሚገኘው የአመራቲትሽና የግልገል ግቤ ሶስተኛ ከፍተኛ የኃይል ኤሌክትሪክ ማመንጫ ፕሮጀክቶች ሙሉ በሙሉ ሲጠናቀቁ አስተማማኝ የኤሌክትሪክ ኃይል አቅርቦት ይኖራል።

ፕሮጀክቶቹ በአገር ውስጥ በየዓመቱ በ16 በመቶ እያደገ የመጣውን የኤሌክትሪክ ኃይል ፍላጎት ለማሟላት በማስቻላቸውም ባሻገር በምስራቅ አፍሪካ አገራት የኤሌክትሪክ ኃይልን ኤክስፖርት በማድረግ (ወደ ውጪ በማስወጣት) ከሽያጩ ከፍተኛ የውጪ ምንጫ ማስገኘት እንደሚያስችሉም ያስረዳሉ።

እንዲሁም በአገር ውስጥ ለሚቋቋሙ ኢንዱስትሪዎችና ልዩ ልዩ የኢንቨስትመንት ተቋማት በቂና አስተማማኝ የኤሌክትሪክ ኃይል አቅርቦት እንዲኖር የሚያስችሉ መሆናቸውን ነው ሚኒስትሩ ያመለክቱት።

በየአመቱ የኤሌክትሪክ ኃይል አቅርቦት ፍላጎት መጨመር በአገራችን እየተመዘገበ ያለው ፈጣንና ተከታታይነት ያለው የኢኮኖሚ ዕድገት መገለጫ ነው የሚሉት አቶ ዓለማየሁ፤ የኃይል ማመንጫ ፕሮጀክቶች መገንባትም ይህ ዕድገት ቀጣይና አስተማማኝ እንዲሆን ለማድረግ ከፍተኛ አስተዋጽኦ እንዳለው ያስረዳሉ።

እኛም በመንግሥት በጀትና ከውጪ በተገኘ እርዳታና ብድር በተገኘ ከፍተኛ መዋዕል ነዋይ እየተገነቡ ካሉት አምስት ትላልቅ የኃይድሮ ኤሌክትሪክ ማመንጫ ፕሮጀክቶች መካከል የአራቱን የግንባታ ሂደት ቅኝታችንን አበቃን፤ ቸር ይግጠመን።

(c) Walta Information Center, Addis Ababa, Ethiopia

Walta Information Center

